

Meglátások a Petrik Ferenc által szerkesztett Az általános közigazgatási rendtartás magyarázata című kötethez

KOI GYULA¹

Absztrakt

E könyvismertetés a Petrik Ferenc által szerkesztett Az általános közigazgatási rendtartás magyarázata című kötetet kívánja bemutatni. A kötet elméleti jogászok és a Kúria Közigazgatási Jogi Kollégiuma bírúinak közös műve. A könyvismertetés az új törvénykönyv legfőbb jogintézményeire fókuszál.

Observations on Commentary on General Administrative Regulations (edited by Ferenc Petrik)

This book review pays attention to present of Observations on Commentary on General Administrative Regulations (edited by Ferenc Petrik). This volume a joint work of Hungarian legal scholars, and judges of the Administrative Law Division of the Hungarian Curia. This review focusing on the most important legal institutions of the new code.

Jelen ismertetés tárgyául szolgáló kötet² vizsgálata egy, időhatárai tekintetében kiterjesztetten, napjainkig kitekintő kutatás részeként készült.³ Az általános közigazgatási rendtartás magyarázata című kötet nem előzmények nélkül való.⁴ E körben szükséges kiemelni a szerkesztő, Petrik Ferenc (1933-2020) személyét⁵. Petrik Ferenc jogtudományi, kommentárszerzői, és jogi ismeretterjesztő tevékenysége⁶ elsősorban a magánjoghoz (polgári

¹ Jogász, igazgatásszervező, bibliográfus. PhD., tudományos munkatárs (Társadalomtudományi Kutatóközpont Jogtudományi Intézet). A szerző az NKE ÁNTK Lőrincz Lajos Közigazgatási Jogi Tanszék tudományos főmunkatársa is. 2001 óta folytatja tudományos kutatásait és 2003-tól egyetemi oktatótevékenységét. Fő kutatási területe a nagy közigazgatási rendszerek (frankofón, germán, angolszász) közigazgatás-tudománya, valamint a magyar közigazgatás-tudomány; illetve az összehasonlító közigazgatás-tudomány és közigazgatási jog (Kína, Oroszország). Kutatásai középpontját elsősorban a hazai közigazgatás-tudományt ért külföldi hatások vizsgálata mellett Magyar Zoltán életművének kritikai kiadása, valamint az Államtudományi klasszikusok sorozat bevezető tanulmányai körében a legjelentősebb hazai szerzők életművének és elméleti munkásságának bemutatása jelenti.

² PETRIK Ferenc /szerk./ (2017): *Az általános közigazgatási rendtartás magyarázata. A közigazgatási eljárás szabályai* I. Budapest, HVG-Orac 331. ISBN 978 963 258 339 6 A kötet lektora Orbán Szabolcs volt.

³ Az írás a TK Jogtudományi Intézet „Nemzeti Jogi Bibliográfia. Jog- és Államtudományi Bibliográfia I. Könyvészet 1867-1950” elnevezésű kutatás keretében készült. A tanulmány lezárva: 2021. február 12.

⁴ DUDÁS Ferenc – KILÉNYI Géza – MADARÁSZ Gabriella – PETRIK Ferenc - TAMÁS András – ZSUFFA István (1995): *Az államigazgatási eljárás általános szabályairól szóló 1957. évi IV. törvény*. Budapest, HVG-Orac 355. ISBN 963 8213 19 1 PETRIK Ferenc /szerk./ (1999): *A közigazgatási eljárás szabályai. Kommentár a gyakorlat számára*. Budapest, HVG-Orac xiii., 686. ISBN 963 8213 19 1 (Az ún. kapsos kiadványsorozat része, megjelent 2007, 2013, és 2015 folyamán is).

⁵ IFJ. KORSÓS Antal [SÁRKÖZY Tamás] (2002): Aki felfedezte a magyar jogban a médiát – Petrik Ferenc. In: IFJ. KORSÓS Antal [SÁRKÖZY Tamás]: *Jogásziportrék*. Budapest, Helikon 87-106. ISBN 963 208 801 8 A médiára utalás a „Jogi esetek” (1970-1990) című, Magyar Televízióban közvetített műsorra megy vissza, melynek vezetője Petrik Ferenc volt, aki 1970 és 1978 között a forgatókönyveket is írta. A korabeli szűk sajtóviszonyokhoz képest mára kialakult hazai médiajogról és külföldi párhuzamairól: KOLTAY András (2009): *A szólásszabadság alapvonalai – magyar, angol, amerikai és európai összehasonlításban*. Budapest, Századvég 816. ISBN 978 963 7340 37 6

⁶ PETRIK Ferenc (1976): *Százegy jogi eset*. Budapest, Minerva 364. ISBN 963 223 07 1X PETRIK Ferenc (1978): *Perben a joggal*. Budapest, Minerva 344. ISBN 963 223 14 81 PETRIK Ferenc (1994): *Az Ön ügyvédje*. Budapest, Kulturtrade 621. ISBN 963 7826 56 0 (Megjelent 1995-ben is). Az „önügyvéd” műfaja a magyar jogban régi hagyományokra tekint vissza, Petrik munkája ezeknél személyesebb tapasztalatokból táplálkozó, a jogkereső

joghoz) kötődik,⁷ de a közigazgatási jog (államigazgatási jog) művelésében, illetve a hazai közigazgatási bírászkodás újrászervezésében játszott szerepe⁸ is kiemelendő. Számos egyéb jogágban és témakörben, illetve a fenti két témakör fő részterületeinek körében is alkotott (alkotmánykommentár, jogalkotás, személyiségi jog, családi jog, tulajdonjog, gazdasági jog (állami vállalatok), cégjog, ingatlanjog, építési jog, kisajátítási jog, sajtó-helyreigazítási jog, alapítványi jog).⁹ Igazságügyminiszter-helyettesi funkciója mellett említendő, hogy a Legfelsőbb Bíróság elnökhelyetteseként az LFB Közigazgatási Kollégiumának első (alapító) kollégiumvezetője volt. Petrik Ferenc tíz hónappal ezelőtti halála mind a jogtudomány művelői, mind a gyakorlati jogalkalmazók számára fájdalmas veszteség.

A közigazgatási eljárásjog külföldi mintáit,¹⁰ történetét,¹¹ helyét, szerepét;¹² valamint a közigazgatási bírászkodás kérdéseit napjainkban is sokan vizsgálják.¹³ Ehhez képest – a hatálybalépés óta eltelt rövid idő miatt- a most vizsgált jogszabályi magyarázaton túlmenően kommentár alig jelent meg.¹⁴ Az általános közigazgatási rendtartásról szóló 2016. évi CL. törvény (röv.: Ákr.) alkalmazása 2018. január 1-jével kezdődött meg. Még 2017 folyamán Az általános közigazgatási rendtartásról szóló törvény és a közigazgatási perrendtartásról szóló törvény hatálybalépésével összefüggő egyes törvények módosításáról szóló 2017. évi L. törvény mind az Ákr.-t, mind a kapcsolódó jogszabályokat is módosította, a kommentár már a módosított rendelkezések magyarázatát tartalmazza. Az előző közigazgatási eljárási kódexhez

közönség számára az előképekhez hasonlóan hasznos. Egy régi példa: KASSAY Adolf (1903): *Legújabb házi jogtanácsadó öniügyvéd. Vagyis gyakorlati útmutató peres s peren kívüli ügyekben a törvény által megnevedett önképviselőre és különféle hivatalos ügykezelési körökben a törvények szabályaival, kúriai döntvényekkel és irománymintákkal, kiegészítve a legújabb törvényekkel a bírósági hatáskörrel, sommás eljárásról, házassági s családi jogviszonyokról, örökösödési eljárásról, felső közigazgatási bíróságról, konzuli bírászkodásról, bélyegilleték szabályokról, különösen jelzálogkölcsonknél, fizetési meghagyásokról.* Budapest, Lampel Könyvkereskedés 398.

⁷ PETRIK Ferenc /főszerk./ (2014): *Az új Ptk. magyarázata I. Bevezető és záró rendelkezések. Az ember, mint jogalany. Öröklési jog. II. A jogi személy. III. Családjog. IV. Dologi jog. V. Kötelmi jog 1. VI. Kötelmi jog 2.* Budapest, HVG-Orac 352., 494., 402., 338., 438., 624. ISBN 978 963 258 24 29 (Megjelent 2013 és 2018 folyamán is).

⁸ KOZMA György – PETRIK Ferenc (1994): *Közigazgatási perek a gyakorlatban.* Budapest, Deák Ferenc Továbbképző Jogakadémia 299. ISBN 963 7782 58 3

⁹ A számtalan közül csak egy példát kiemelve: PETRIK Ferenc (1985): Jogalkotás, jogszabály-előkészítés. In: KULCSÁR Kálmán – MARKÓJA Imre - PETRIK Ferenc – SZILBEREKY Jenő – SZÍJÁRTÓ Károly: *Jog és törvényesség.* Budapest, KJK 367-420. Megjegyzendő, hogy Petrik Ferenc 1978-ban az igazságügyminiszter helyetteseként a teljes magyar jogalkotás irányítója volt.

¹⁰ BOROS Anita - KOI Gyula – MENYHÁRD Zsolt (2019): A közigazgatási eljárás szabályozásának nemzetközi modelljei és a szabályozási karakterisztika mibenléte. In: BOROS Anita - PATYI András /szerk./: *A hazai közigazgatási hatósági eljárásjog karakterisztikája.* Budapest, Ludovika Egyetemi Kiadó 11-55.

¹¹ PATYI András (2020): Hungary. In: Zbigniew KMIECIAK (szerk.): *Administrative Proceedings in the Habsburg Succession Countries.* Łódź-Warszawa, Wydawnictwo Uniwersytetu Łódzkiego – Wolters Kluwer Polska 129-150. KOI Gyula (2019): A bírói kontroll, a hazai közigazgatási bírászkodás történeti jellemzői. In: BOROS Anita (szerk.): *A közigazgatási jogvédelem és jogérvényesítés alapintézményei.* Budapest, Nemzeti Közszoigalati Egyetem 13-16. ISBN nincs.

¹² BOROS Anita (2005): *Bizonyítás a közigazgatási eljárásjogban I. A közigazgatási bizonyítás elmélete. II. A közigazgatási bizonyítás gyakorlata.* Budapest, Magyar Közöny Lap- és Könyvkiadó. 426. ISBN 978 963 9722 80 4 BOROS Anita (2010): *Közérthető közigazgatási hatósági eljárás. A Ket. szabályai egyszerűen – jogesetek, példák, ellenőrző kérdések, feladatok.* Budapest, CompLex 271. ISBN 978 963 295 105 8 PATYI András /szerk./ (2009): *Közigazgatási hatósági eljárásjog.* Budapest-Pécs, Dialóg Campus 527. ISBN 978 963 9950 18 4

¹³ PATYI András (2002): *Közigazgatási bírászkodásunk modelljei.* Budapest, Logod Bt. 254. ISBN 963 86234 3 8

¹⁴ BARABÁS Gergely - BARANYI Bertold – FAZEKAS Marianna /szerk./ (2018): *Kommentár az általános közigazgatási rendtartásról szóló törvényhez.* Budapest, Wolters Kluwer Hungary 835. ISBN 978 963 295 736 4

(A 2018. január 1-je óta már nem hatályos közigazgatási hatósági eljárás és szolgáltatás általános szabályairól szóló 2004. évi CXL. törvény /röv.: Ket./ képest az Ákr. közérthetőbb, tömörebb szabályozásra törekszik (szemben a Ket. „Professorenrecht-stílusával”), és a valamennyi közigazgatási hatósági eljárásra vonatkozó közös szabályokat kívánja lefektetni. Az új törvény alkalmazása új szemléletet kíván a közigazgatási hatósági eljárás (továbbiakban: eljárás) főbb alanyaitól: a közigazgatásban közszolgálatot ellátó különféle szakemberektől (a hatóság/hivatal eljáró ügyintézői); az ügyfelektől; illetve a különféle képviselőktől. A kötet az Ákr. gyakorlatorientált magyarázatát kívánja nyújtani.¹⁵

Az Ákr. kommentárt Hajas Barnabás¹⁶ tollából Az általános közigazgatási rendtartás elé címmel egy bevezető fejezet nyitja meg. Kétségtelen tény, hogy az Et. (1957); az Áe. (1981) megalkotásán keresztül rögzös út vezetett el a Ket.-ig (2004). Azonban a Ket. szövegezési-kodifikációs, nagyobb részt a közigazgatási egyeztetés és az országgyűlési tárgyalás során bekerült hibái a 2008-2009-es, illetve a 2010-2014-es módosítási és megújítási hullámok és jobb-rosszabb megoldási javaslatok során sem nyertek gyógyírt, így a megújítás csaknem elkerülhetetlenné vált. Ezt szolgálta az első magyar közigazgatási perrendtartás kidolgozása (A közigazgatási perrendtartásról szóló 2017. évi I. törvény), a Kp. kodifikációs bizottság elnöke Patyi András professzor volt. Fontos, hogy a Kp. szabályai determinálták a hatósági eljárás szabályait, és nem fordítva. Ennek fő célja az volt, hogy az eljárás kezdetétől a bírósági jogerős döntésig a lehető legrövidebb idő teljen el. Fontos, hogy a közigazgatási hatósági eljárás jog szabályozása során nemcsak régi jogintézmények szűntek meg, vagy új jogintézmények jöttek létre, hanem –mint Hajas Barnabás arra elvi érveléssel rámutat- a tudomány képviselőinek figyelmét elkerülte az az eltérő ügyféli és hatósági attitűd, amelyet az Ákr. (és a Kp.) Ket.-hez és az Áe.-hez képest elvár, „valóban nagykorúként kezelve” az eljárás szereplőit.¹⁷ Úgy is mondhatnánk, hogy a közigazgatási hatósági eljárás karaktere és karakterisztikája változott meg. Hajas Barnabás elemezte a kommentárban az Alapelvek és a törvény hatálya,¹⁸ valamint Alapvető rendelkezések fejezetek mintegy felét,¹⁹ továbbá a Záró rendelkezések fejezet²⁰ kérdéseinek egészét.

Kurucz Krisztina²¹ Kérelemre induló hatósági eljárás²² fejezet nagyobb hányada; valamint az Eljárási költség, az eljárás költség előlegezése és viselése²³ fejezetek szerzője. A kérelemmel kapcsolatos fejezet fontos megállapítása, hogy a jogalkotó megalkotta a kérelem definícióját. Eszerint a nyilatkozat kérelmet tartalmaz, előterjesztője az ügyfél, az előterjesztés célja az ügyfél jogának vagy jogos érdekének érvényesítése, amely érdekében az előterjesztő kéri a hatósági eljárás lefolytatását, illetve a hatóság döntését. Az eljárás megindítására irányuló kérelem olyan egyoldalú aktus, amely előterjesztőjének akaratából keletkeztet közigazgatási hatósági eljárási jogviszonyt, illetve a kérelmező pedig ügyfélévé válik.

¹⁵ Vö.: PETRIK /szerk./ (2017) *i.m.* 2. lj. fűlszöveg.

¹⁶ PhD., egyetemi docens, az Ákr. kidolgozásakor az IM főosztályvezetője, majd miniszteri biztos, államtitkár. 160 MTMT-tétel szerzője.

¹⁷ PETRIK /szerk./ (2017) *i.m.* 2. lj. 22., 25.

¹⁸ Uo., 27-56.

¹⁹ Uo., 57-82.

²⁰ Uo., 329-331.

²¹ Jelenleg a Kúria K. V. tanács két elnökének egyike.

²² PETRIK /szerk./ (2017) *i.m.* 2. lj. 104-134.

²³ Uo., 307-316.

Mudráné Láng Erzsébet²⁴ A tényállás tisztázásától a Tolmácsig terjedő²⁵ alcímek szerzője. E körben most csak a tényállás tisztázásának egyes lényeges elemeire térünk ki. A szerző helyesen mutat rá, hogy a tényállás tisztázásának fontosságát nem lehet eléggé hangsúlyozni. Jogállami elvárás, hogy a jogrendszer önmagára vonatkozó szabályai feltétlenül érvényesüljenek, azaz tehát alkotmányos követelmény, hogy az eljárási szabályokat a hatóságok is betartsák. Ezt a szabad bizonyítási rendszer, a köztudomású tények bizonyításának szükségtelensége, illetve új szabályoként csak törvényesen beszerzett bizonyítékot lehet felhasználni, az viszont megkötés nélkül abban az esetben, ha alkalmas a tényállás felderítésére.

Rothermel Erika²⁶ A hatóság döntései fejezet szerzője.²⁷ A hatósági döntés kétségtelenül a közigazgatási eljárásjog (illetve a közigazgatás) egyik központi kérdése. A döntés döntéseméleti (praxeológiai) megközelítéseit a szerző két irányból vizsgálja meg. A döntés egyfelől folyamat; másfelől eredmény szempontjából is megközelíthető. A döntés folyamatként a lehetőségek közötti választást jelenti. Eredmény szemléletben a döntés azonban a választás (ténye) maga. Fontos Rothermel Erika azon meghatározása, mely szerint a döntés az akarat kifejeződésének azon fázisa, amikor a döntéshozó elhatározza, hogy kiérlelt akaratát kinyilvánítja. (Az akaratelhatározás kifejezés azonban kerülendő, mivel a folyamat két fázisát vonja össze, és a jelentéstartalmak összekeverését eredményezi). Jelentékeny az elemzésbe azon nézet bekapcsolása, mely szerint a döntés a közigazgatás akaratát jeleníti meg, így ebből kifolyólag a közigazgatási eljárásjog egyik legsokoldalúbb jogintézménye. Szerepe kitüntetett magában az eljárás menetében, illetve az eljárás érdemi lezárásában egyaránt. A döntés szerepe kiemelt a közigazgatási jogviszonyon belül kifejtett hatás tekintetében, illetve a közigazgatási jogérvényesítésben is.²⁸ A különféle terminológiai hiányosságokat leküzdve már a Ket. bevezette a határozat és a végzés fogalmát, melyet az Ákr. is megtartott. Ennek nyomán a hatóság az ügy érdemében határozatot hoz, minden egyéb döntés elnevezése végzés. Az Ákr. ötféle határozatot,²⁹ illetve tizenkétféle, önálló jogorvoslással támadható végzést³⁰ nevez meg.

Kalas Tibor³¹ Hatósági bizonyítvány, igazolvány, és nyilvántartás;³² valamint a Hatósági ellenőrzés³³ fejezetek szerzője; Alapvető rendelkezések fejezet Adatkezelés és adatok zárt kezelése³⁴ fejezet alpontjainak szerzője. E körben most csupán a hatósági ellenőrzés dogmatikai változásait tekintjük át. Az Ákr. deregulációs jellege a Ket.-hez képest leginkább e tárgykörben érhető tetten. A korábbi jelentős terjedelmű, mind a hatóságok, mind az ügyfelek számára nehezebben értelmezhető szabályozási rezsim helyett az Ákr.-ben az alapkategóriákat,

²⁴ Jelenleg a Kúria K. V. tanács két elnökének egyike.

²⁵ PETRIK /szerk./ (2017) *i.m.* 2. lj. 144-168.

²⁶ Nyugalmazott kúriai közigazgatási bíró, korábban ítéltáblai tanácselnök. 1976-tól 2019-ig, közel 45 esztendőn át számos oktatói pozícióban a Tanácsakadémia Igazgatási Tanszékén tanársegéd (1976), majd a jogutód Államigazgatási Főiskola, később BKÁE ÁFK, ezt követően BCE ÁK Államigazgatási, majd Közigazgatási Tanszéke illetve az NKE ÁNTK Lőrincz Lajos Közigazgatási Jogi Tanszéke adjunktusa (1980), majd főiskolai docense (2000), jelenleg nyugalmazott mesteroktató. Több mint 20 főiskolai és egyetemi jegyzet, könyvfejezet, kommentárfejezet és folyóiratcikk szerzője, akitől hallgatói nemzedékek sora tanult közigazgatási eljárásjogot.

²⁷ PETRIK /szerk./ (2017) *i.m.* 2. lj. 181-216.

²⁸ PATYI /szerk./ (2009) *i.m.* 12. lj. 345.

²⁹ PETRIK /szerk./ (2017) *i.m.* 2. lj. 183-184. oldalakon az alábbiak kerülnek említésre: a jogszerű hallgatás; a szakhatósági állásfoglalás; az egyezség jóváhagyása; a függő hatályú határozat; a hatósági szerződés.

³⁰ Uo., 184. oldalakon olvasható ezek részletes felsorolása.

³¹ A Kúria Közigazgatási Kollégiumának elnöke.

³² PETRIK /szerk./ (2017) *i.m.* 2. lj. 217-233.

³³ Uo., 234-240.

³⁴ Uo., 83-87.

és az egyszerűbb szabály-megfogalmazásokat az új törvény szimplifikatív jelleggel fenntartotta. Az egyes, hatóságokra vonatkozó speciális szabályok helye általában az anyagi jogi jellegű szabályozás. Az Ákr. fenntartotta azt a nézetet, hogy a hatósági ellenőrzés a hatósági eljárás egyik sajátos típusa. Az Ákr. VI. fejezete meghatározza az alaptípusoktól való eltéréseket, és a törvény egyéb rendelkezéseit e körben az itt írt eltérésekkel kell alkalmazni. A szerző helyesen mutat rá arra a régóta vitatott, és fontos problémára, amit a hatósági ellenőrzés és hatósági felügyelet egymáshoz való viszonya jelent. A hatósági felügyelet a hatósági ellenőrzéshez képest szélesebb körű fogalom. A hatósági ellenőrzés a hatósági felügyelet része, ugyanakkor a hatósági ellenőrzés nem minden esetben jelent felügyeleti jogviszonyt.

Lapsánszky András³⁵ a szerzője A hivatalbóli eljárás³⁶ című fejezetnek. E kérdéskörben szintén csupán egyes elméleti alapkérdésekre van mód kitérni. E kérdés az Ákr. szabályozásában új eleme a hazai általános hatósági eljárásjog szabályozásának. Az elkülönülten szabályozott, önálló fejezet a korábbi szabályozási rezsimekben is jelen lévő szabályozások kiemelése, önálló jogintézményként való karakterelemként történő megjelenítése. E körben az önálló szabályozás indokaként a szerző tartalmi, elméleti, közigazgatás-tudományi, anyagi jogi, illetve gyakorlati szempontok figyelembevételének szükségességét fogalmazza meg. E körben garanciális szempontok és jogérvényesülési kérdések fogalmazhatóak meg. Garanciális szempont például az eljárás megindítása és tartalma; az ügyintézési határidők számítása és betartása; az eljárás megindítására vonatkozó intézkedésekkel kapcsolatos rendelkezések. Hatósági oldalról ilyenek az eljárási keretek; eljárási jogok és kötelezettségek; a hivatalbóli eljárások hatékony lefolytatása; az eljárások érdemi lezárása; az ügyfél adatszolgáltatási kötelezettsége (a hatóság felé); az eljárás megindítási szabályai; az eljárás megindításáról való értesítés vagy annak mellőzése; az automatikus döntéshozatal (mint a hatósági eljárás speciális „lezárása”); az eljárás felfüggesztésére, illetve szüneteltetésére vonatkozó rendelkezések.

Sugár Tamás³⁷ Az egyes hatósági döntések különös szabályai³⁸ fejezet szerzője. Szintén a jogalkotó koncepcionális változtatásai közé tartozik, hogy a korábban a Ket. és a korábbi szabályozások esetében eltérő fejezetekben szabályozott egyes hatósági intézkedések dogmatikailag egységesen, konkrét ügyben történő alkalmazásukat segítve alkotta meg. A hatósági intézkedés nem önálló hatósági ügy. A törvényalkotó rendezte a jogintézmény eljárásjog státuszát. A hatósági intézkedés a hatóság azonnal végrehajtandó cselekvése az ágazati szabályozásban foglalt esetekben és feltételek mellett. Eltérő az a típusú hatósági intézkedés, amikor a hatósági intézkedés közlése szóbeli, és azonnal végrehajtandó akaratnyilatkozat (rendőri, járványügyi, vagy katasztrófavédelmi intézkedések). Ezekben az esetekben a rendes eljárás lefolytatása a célt veszélyeztető idővesztéssel járna. Ugyanakkor vannak olyan esetek, ahol a döntés írásba foglalása és megküldése a követendő eljárás (például pénzkövetelés biztosítása esetén). A szóbeli közlés ilyen esetben kivételes megoldás.

Petrik Ferenc főszerkesztő a szerzője a Jogorvoslat³⁹ című fejezetnek. Az Ákr. alapján (Ákr. 113. §) a jogorvoslati eljárások lehetnek hivatalból indulóak, valamint kérelemre

³⁵ PhD., tanszékvezető egyetemi docens, a Nemzeti Média- és Hírközlési Hatóság jogi igazgatója. Mintegy 90 MTMT-tétel szerzője.

³⁶ PETRIK /szerk./ (2017) *i.m.* 2. lj. 241-258.

³⁷ Jelenleg a Kúria K. III. tanács tagja.

³⁸ PETRIK /szerk./ (2017) *i.m.* 2. lj. 259-269.

³⁹ PETRIK /szerk./ (2017) *i.m.* 2. lj. 270-291.

indulóak. Hivatalból induló jogorvoslati eljárás a döntés módosítása vagy visszavonása a hatóság saját hatáskörében; a felügyeleti eljárás; valamint az ügyészi felhívás és fellépés nyomán indított eljárás. Kérelemre indul a közigazgatási per; valamint a fellebbezési eljárás. E körben csupán a szerző közigazgatási bíráskodás reformjára vonatkozó néhány megállapítását mutatjuk be. A közigazgatási bíráskodás megszüntetésére 1949-ben azért került sor, mert a politikai erők ekkor benne mind nagyobb akadályt láttak. (Elég például a közigazgatási bíráskodás alkotmányvédelmi, jogállami, illetve emberi jogi tartalmiságára utalni). Az Et. – igen szűk körben- 1957-ben lehetővé tette a bírósági felülvizsgálatot. 1987-ig azonban sem a politikai közvéleményben, sem pedig a jogtudományban nem találkozhatunk markáns felvetéssel a közigazgatási bíráskodást illetően. Petrik szerint 1987-1988-ban találkozhattunk először egy IM kiadványban a közigazgatási bíráskodás felvetésével. (Nézetünk szerint érdemes lenne e körben a kis példányszámban fennmaradt, közkönyvtárakban hézagosan található Kovács-Kilényi-Lőrincz-féle Államtudományi Programiroda kiadványait is áttekinteni). 1991-ben bátortalanul történt meg a bírói út kodifikálása – mutat rá a kommentár szerkesztője. A Kp. ehhez képest kísérelt meg egy szélesebb bírói utat kialakítani. A közigazgatási per lényege, elvi alapjai az Ákr. és a Kp. szabályainak egymásra vetítésével állapítható meg. A jogorvoslati alapmodell három elemből áll: 1) az (elsőfokú) közigazgatási eljárás; 2) az elsőfokú közigazgatási bírósági eljárás; 3) kivételes jelleggel a másodfokú közigazgatási bírósági eljárás.

Kárpáti Magdolna⁴⁰ a Jogorvoslat fejezetén belül a Fellebbezés⁴¹ tárgyú alcímek szerzője. A fellebbezés bonyolult szabályainak részletes elemzése helyett itt csupán néhány elvi tétel leszögezésére van mód. A jogorvoslati eljárás az Ákr. szerint indulhat kérelemre, illetve hivatalból. A jogorvoslat ehhez képest tágabb fogalom: ilyen lehet a mulasztás kimentése (53.§), vagy a kézbesítési vélelem megdöntésére (86.§) irányuló kérelem. Az elsődleges jogorvoslati forma az Ákr. szerint a közigazgatási per (Ákr. 113. § (1) bek.). Maga az Ákr. nem, csupán indokolása utal arra, hogy ágazati jogszabály csak kivételes jelleggel teheti lehetővé a fellebbezést, így az ágazatok megtarthatják, vagy bevezethetik a kétfokú közigazgatási eljárást. Így a jogalkalmazónak fokozott figyelmet kell fordítani arra, hogy az adott ügyre az Ákr.-nek, mint kódex rendelkezéseit, vagy egy konkrét speciális ágazati törvény rendelkezéseit kell-e irányadónak tekinteni.

Huszárné Oláh Éva⁴² a Végrehajtás⁴³ című fejezet, illetve az Alapvető rendelkezések fejezet egyes (Cselekvőképesség; Támogató; Iratbetekintés témájú) alpontjainak⁴⁴ szerzője. E körben csupán a végrehajtási eljárás egyes elvi tételeire térünk ki. A végrehajtási eljárás a közigazgatási hatósági eljárás végső, elkülönült, és nem szükségképpen szakasza. Ez az Ákr. – Vht. – Art. viszonyrendszerével írható le. A közigazgatási végrehajtás két klasszikus típusa az Art. alapján folyó adóvégrehajtás; illetve az Ákr. szerinti általános közigazgatási végrehajtás. Bár szabályozásuk sokban összefut a Vht. keretei között, az Ákr. hatálya nem terjed ki az adóigazgatási eljárásra, így az adóvégrehajtásra sem (Ákr. 8. § (1) bek. c) pont). Ugyanakkor amennyiben ugyanazon ingóra vagy ingatlanra már megindult mind a bírósági, mind a

⁴⁰ Nyugalmozott kúriai közigazgatási bíró, kúriai tanácsos.

⁴¹ PETRIK /szerk./ (2017) *i.m.* 2. lj. 292-306.

⁴² Jelenleg a Kúria K. I. tanács tagja.

⁴³ PETRIK /szerk./ (2017) *i.m.* 2. lj. 317-328.

⁴⁴ Uo., 88-103.

közigazgatási végrehajtás, akkor a hatósági összeütközést a Vht. szabályai alapján kell feloldani.

Felhasznált irodalom

BARABÁS Gergely - BARANYI Bertold – FAZEKAS Marianna /szerk./ (2018): *Kommentár az általános közigazgatási rendtartásról szóló törvényhez*. Budapest, Wolters Kluwer Hungary 835. ISBN 978 963 295 736 4

BOROS Anita (2005): *Bizonyítás a közigazgatási eljárásjogban I. A közigazgatási bizonyítás elmélete. II. A közigazgatási bizonyítás gyakorlata*. Budapest, Magyar Közlöny Lap- és Könyvkiadó. 426. ISBN 978 963 9722 80 4

BOROS Anita (2010): *Közérthető közigazgatási hatósági eljárás. A Ket. szabályai egyszerűen – jogesetek, példák, ellenőrző kérdések, feladatok*. Budapest, CompLex 271. ISBN 978 963 295 105 8

BOROS Anita - KOI Gyula – MENYHÁRD Zsolt (2019): A közigazgatási eljárás szabályozásának nemzetközi modelljei és a szabályozási karakterisztika mibenléte. In: BOROS Anita - PATYI András /szerk./: *A hazai közigazgatási hatósági eljárásjog karakterisztikája*. Budapest, Ludovika Egyetemi Kiadó 11-55.

DUDÁS Ferenc – KILÉNYI Géza – MADARÁSZ Gabriella – PETRIK Ferenc - TAMÁS András – ZSUFFA István (1995): *Az államigazgatási eljárás általános szabályairól szóló 1957. évi IV. törvény*. Budapest, HVG-Orac 355. ISBN 963 8213 19 1

KASSAY Adolf (1903): *Legújabb házi jogtanácsadó önügyvéd. Vagyis gyakorlati útmutató peres s peren kívüli ügyekben a törvény által megnevedett önképviselőre és különféle hivatalos ügykezelési körökben a törvények szabályaival, kúriai döntvényekkel és irománymintákkal, kiegészítve a legújabb törvényekkel a bírósági hatáskörrel, sommás eljárásról, házassági s családi jogviszonyokról, örökösödési eljárásról, felső közigazgatási bíróságról, konzuli bíraskodásról, bélyegilleték szabályokról, különösen jelzálogkölcsonöknél, fizetési meghagyásokról*. Budapest, Lampel Könyvkereskedés 398.

KOI Gyula (2019): A bírói kontroll, a hazai közigazgatási bíraskodás történeti jellemzői. In: BOROS Anita (szerk.): *A közigazgatási jogvédelem és jogérvényesítés alapintézményei*. Budapest, Nemzeti Közszerzői Könyvtár 13-16. ISBN nincs

KOLTAY András (2009): *A szólásszabadság alapvonalai – magyar, angol, amerikai és európai összehasonlításban*. Budapest, Századvég 816. ISBN 978 963 7340 37 6

IFJ. KORSÓS Antal [SÁRKÖZY Tamás] (2002): Aki felfedezte a magyar jogban a médiát – Petrik Ferenc. In: IFJ. KORSÓS Antal [SÁRKÖZY Tamás]: *Jogásziportrék*. Budapest, Helikon 87-106. ISBN 963 208 801 8

KOZMA György – PETRIK Ferenc (1994): *Közigazgatási perek a gyakorlatban*. Budapest, Deák Ferenc Továbbképző Jogakadémia 299. ISBN 963 7782 58 3

PATYI András (2002): *Közigazgatási bíraskodásunk modelljei*. Budapest, Logod Bt. 254. ISBN 963 86234 3 8

PATYI András /szerk./ (2009): *Közigazgatási hatósági eljárásjog*. Budapest-Pécs, Dialóg Campus 527. ISBN 978 963 9950 18 4

PATYI András (2020): Hungary. In: Zbigniew KMIĘCIAK (szerk.): *Administrative Proceedings in the Habsburg Succession Countries*. Łódź-Warszawa, Wydawnictwo Uniwersytetu Łódzkiego – Wolters Kluwer Polska 129-150.

PETRIK Ferenc (1976): *Százegy jogi eset*. Budapest, Minerva 364. ISBN 963 223 07 1X

PETRIK Ferenc (1978): *Perben a joggal*. Budapest, Minerva 344. ISBN 963 223 14 81

PETRIK Ferenc (1985): Jogalkotás, jogszabály-előkészítés. In: KULCSÁR Kálmán – MARKÓJA Imre - PETRIK Ferenc – SZILBEREKY Jenő – SZÍJÁRTÓ Károly: *Jog és törvényesség*. Budapest, KJK 367-420.

PETRIK Ferenc (1995): *Az Ön ügyvédje*. Budapest, Kulturtrade 621. ISBN 963 7826 56 0 (1994 is)

PETRIK Ferenc /szerk./ (1999): *A közigazgatási eljárás szabályai. Kommentár a gyakorlat számára*. Budapest, HVG-Orac xiii., 686. ISBN 963 8213 19 1

PETRIK Ferenc /főszerk./ (2014): *Az új Ptk. magyarázata I. Bevezető és záró rendelkezések. Az ember, mint jogalany. Öröklési jog. II. A jogi személy. III. Családjog. IV. Dologi jog. V. Kötelmi jog 1. VI. Kötelmi jog 2*. Budapest, HVG-Orac 352., 494., 402., 338., 438., 624. ISBN 978 963 258 24 29

PETRIK Ferenc /szerk./ (2017): *Az általános közigazgatási rendtartás magyarázata. A közigazgatási eljárás szabályai I*. Budapest, HVG-Orac 331. ISBN 978 963 258 339 6